

PATVIRTINTA

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio
direktoriaus 2025 m. gruodžio 30 d.
įsakymu Nr. DV- 819(1.5E)

MARIJAMPOLĖS VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO UGDYMO ORGANIZAVIMO REKOMENDACIJOS VAIKAMS, KURIEMS NUSTATYTAS ELGESIO AR (IR) EMOCIJŲ SUTRIKIMAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ugdymo organizavimo rekomendacijos ugdytiniams, kuriems nustatytas elgesio ar (ir) emocijų sutrikimas, (toliau – Rekomendacijos) skirtos mokyklai vykdančiai ugdymą pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas, (toliau – Mokykla (Darželis) dėl ugdytinių, kuriems nustatytas elgesio ar (ir) emocijų sutrikimas, (toliau – vaikas).

2. Rekomendacijomis siekiama įgyvendinti ugdymo prieinamumą ir kokybę veiksmingai reaguojant į vaiko elgesio, kuris neatitinka socialinio, kultūrinio, situacinio ar fizinės aplinkos, kurioje jis vyksta, konteksto bei gali būti laikomas neįprastu, netinkamu arba trikdančiu dėl aplinkos, kurioje jis pasireiškia, (toliau – konteksto neatitinkantis elgesys) atvejus bei iškilusius iššūkius, siekiant užtikrinti vaiko, Mokyklos (Darželio) bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų gerovę.

3. Taikant Rekomendacijas rekomenduojama atsižvelgti į Vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitus poreikius, teikiant ugdytiniui švietimo pagalbą, vadovautis Rekomendacijose numatytais lygmenimis:

- 3.1. Mokyklos lygmeniu;
- 3.2. Grupės lygmeniu;
- 3.3. Individualiu lygmeniu.

4. Taikant Rekomendacijas vadovaujamosi Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme švietimo sistemai nustatytais principais, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme nustatytais vaiko teisių ir laisvių apsaugos įgyvendinimo principais.

5. Rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Švietimo įstatyme, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme bei ir kituose juos įgyvendinančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS PAGALBOS TEIKIMAS MOKYKLOS LYGMENIU

6. Pagalbos planavimas ir organizavimas:

6.1. Mokykla (Darželis), priėmusi vaiką:

6.1.1. organizuoja Mokyklos (Darželio) vaiko gerovės komisijos posėdį. Jame dalyvauja Mokyklos (Darželio) vaiko gerovės komisijos nariai, vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) ir pagal poreikį gali dalyvauti kiti suinteresuotų įstaigų atstovai, t. y. Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą atlikusios pedagoginės psichologinės tarnybos ar švietimo pagalbos tarnybos, kuri teikia pedagoginių psichologinių tarnybų paslaugas (toliau – PPT), kitų įstaigų, nustatančių emocijų ar (ir) elgesio sutrikimus, specialistai, su vaiku dirbsiantys mokytojai bei švietimo pagalbos specialistai. Užtikrina, kad Mokyklos (Darželio) vaiko gerovės komisija, remdamasi pateiktais dokumentais iš PPT ar sveikatos priežiūros įstaigos dokumentais bei rekomendacijomis iš anksčiau vaiko lankytos švietimo įstaigos arba kitos lankytos švietimo pagalbos įstaigos, su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais) aptartų ugdymo organizavimo ypatumus, pagalbos poreikį ir priimtą sprendimą dėl su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais) sudaromo vaiko galioms ir ugdymosi poreikiams pritaikyto individualaus pagalbos plano (toliau - IPP).

6.1.2. parengia IPP, jame atsižvelgiama į individualius vaiko poreikius (gebėjimus, stiprybes bei sunkumus, ugdymosi/mokymosi ypatumus), specialiosios pagalbos teikimo, švietimo pagalbos specialistų poreikį, vaiko interesus, jo tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius. IPP numatomi vaiko individualūs ugdymosi tikslai, ugdymo (si) sritys vaiko ūgčiai, strategijos, pagalbos intensyvumas siekiami elgesio pokyčiai.

6.1.3. paskiria už IPP įgyvendinimą atsakingą koordinuojantį asmenį, vadovaudamasi Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-651/A1-455/V-1004 (atnaujinta 2023 m. rugpjūčio 21 d. buvo priimtas pakeitimo įsakymas Nr. V-1079/A1-555/V-924) „Dėl Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuris kartu su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais (psichologu, socialiniu pedagogu, specialiuoju pedagogu) numato siektinus tikslus, suplanuoja jų įgyvendinimo žingsnius, atsakomybes ir periodiškus susitikimus teikiamos pagalbos rezultatams aptarti.

6.2. Mokyklos (Darželio) vaiko gerovės komisijos nariai aptaria su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais), koku būdu, laikantis asmens duomenų apsaugos reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, apie individualius vaiko poreikius bus informuoti Mokyklos (Darželio) mokytojai, darbuotojai.

6.3. Mokykla, (Darželis) ugdydama Vaikų elgesį, atitinkantį socialinio, kultūrinio, situacinio ar fizinės aplinkos, kurioje jis vyksta, kontekstą, (toliau – kontekstą atitinkantis elgesys), naudoja elgesio fiksavimo ir vertinimo priemones Vaiko konteksto neatitinkančio elgesio priežastims nustatyti bei reikalingų įgūdžių ugdymo strategijoms numatyti (pildoma „Vaikų elgesio ir savijautos stebėjimo užrašinė“

1 Priedas (mokytojoms); **2 Priedas** (mokinio padėjėjoms). Visi konteksto neatitinkančio elgesio atvejai ir taikytos priemonės fiksuojamos raštu Mokyklos (Darželio) direktoriaus nustatyta tvarka.

6.4. Mokykla (Darželis) pagal turimus išteklius užtikrina Mokyklos (Darželio) resursus kokybiškam ugdymui teikti, o prireikus dėl papildomų resursų (pagalbos Mokiniui specialistų pareigybių, specialiųjų mokymo priemonių ar kt.) skyrimo kreipiasi į Mokyklos savininką, savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją galimiems sprendimo būdams kokybiškam ugdymui užtikrinti.

7. Saugios aplinkos Mokykloje (Darželyje) užtikrinimas:

7.1. Mokykloje (Darželyje) numatoma patalpa, kurioje, prireikus ir padedant Mokyklos darbuotojui, Mokyklos nustatyta tvarka turinčiam teisę vykdyti vaiko priežiūrą, vaikas turėtų galimybę nusiraminti, susivaldyti ir grįžti į grupę;

7.2. parenkamos ir nuosekliai taikomos tinkamos prevencinės priemonės pozityviam elgesiui mokyti ir palaikyti Mokykloje (Darželyje): pritaikoma aplinka, taikomas struktūruotas ugdymas, taikomos pozityvios grupės valdymo strategijos, kuriamas pozityvus santykis su vaiku, numatoma ir taikoma Vaikų skatinimo sistema, išgryninami lūkesčiai vaikų elgesiui, numatomos tvarkos, kaip vaikai bus mokomi kontekstą atitinkančio elgesio;

7.3. skatinamas pozityvaus Mokyklos (Darželio) mikroklimato kūrimas, komandinis darbas ir bendradarbiavimas tarp mokytojų ir kitų Mokyklos (Darželio) darbuotojų, pozityvių santykių tarp vaikų kūrimas;

7.4. atsižvelgiant į individualią situaciją organizuojamas užimtumas kartu su kitais vaikais, kuriama pozityvi aplinka, naudojami pozityvaus elgesio skatinimo būdai/metodai, suteikiant vaikui grįžtamąjį ryšį apie kontekstą atitinkančio elgesio lūkesčius.

8. Mokyklos (Darželio) darbuotojams, dirbantiems su vaikais, Mokykla pagal poreikį užtikrina:

8.1. kompetencijų tobulinimo galimybes ir profesinį tobulėjimą (reguliarūs mokymai, specializuoti seminarai ir/ar supervizijos);

8.2. emocinį palaikymą ir psichologinę pagalbą (palaikymo grupės);

8.3. individualizuotą paramą ir konsultacijas (konsultacijos su specialistais, komandinė parama);

8.4. resursus ir įrankius (mokymo medžiaga, specialiųjų mokymo priemonių, technologijų naudojimas);

8.5. organizacinę paramą (aiški Mokyklos (Darželio) politika ir procedūros, Mokyklos (Darželio) administracijos parama);

8.6. laiko planavimą ir darbo krūvio valdymą.

III SKYRIUS PAGALBOS TEIKIMAS GRUPĖS LYGMENIU

9. Teikdami pagalbą vaikui grupės lygmeniu mokytojai, švietimo pagalbos specialistai pagal savo kompetenciją:

9.1. struktūruoja vaikų dienotvarkę:

9.1.1. pateikia grupėje aiškią struktūruotą dienotvarkę, užtikrindami veiklos proceso aiškumą ir pastovumą. Esant pokyčiams, aptaria juos su visais klasės mokiniais, taip kurdami Vaikui saugumo jausmą ir mažindami nerimą;

9.1.2. kartu su visais grupės vaikais aptaria ir priima susitarimus (nuo 3 iki 5 susitarimų), jų laikosi, reguliariai peržiūri, prireikus koreguoja. Užtikrina, kad susitarimai būtų taikomi nuosekliai visiems grupės vaikams. Susitarimai turi būti suderinti su Mokyklos vidaus tvarkos aprašu, aiškiai apibrėžti, atitinkantys vaikų amžių bei suvokimą, pagarbūs ir etiški;

9.2. individualizuoja teikiamą pagalbą ugdymo procese:

9.2.1. pritaiko ugdymo(si) medžiagą ir metodus pagal individualius Mokinio gebėjimus/poreikius, naudodami universalaus dizaino mokymuisi prieigą;

9.2.2. pagal poreikį teikia individualias konsultacijas ir paramą visiems grupės vaikams.

9.2.3. suteikia aiškų ir konstruktyvų grįžtamąjį ryšį kiekvienam grupės vaikui apie jo pasiekimus ir pažangą. Pristato jo stipriąsias puses ir paaiškina, kur reikia tobulėti;

9.3. struktūruoja veiklą užsiėmimų metu:

9.3.1. planuoja užsiėmimo veiklą, atkreipdami dėmesį į vaiko gebėjimą išlaikyti dėmesį, dalyvauti veikloje. Atsižvelgdami į Vaiko stiprybes, kelia realius tikslus;

9.3.2. pagal poreikį pateikia detalų veiklos planą;

9.3.3. padėdami Vaikui lengviau suprasti užduotį, duoda trumpas instrukcijas veiklos metu. Jei užduotis yra sudėtinga, suskaido ją į mažesnes dalis, aiškiai įvardina, kiek laiko skirta užduočiai atlikti;

9.3.4. veiklos metu naudoja vaizdines priemones;

9.4. kuria nusiramino atmosferą grupėje:

9.4.1. ugdymo proceso metu įtraukia nusiramino technikas, kurios gali padėti Vaikui suvaldyti kylančius jausmus (kvėpavimo pratimai, sensorinių priemonių naudojimas ir kt.), o vaikui pasijutus nesaugiai, neramiai ar suirzus suteikia galimybę atsitraukti, nusiraminti;

9.4.2. grupėje paskiria ramią erdvę, kur grupės vaikai galėtų nusiraminti/atsipalaiduoti. Užtikrina, kad ši erdvė būtų vizualiai atskirta nuo likusios grupės erdvės (arba būtų įrengta kitoje patalpoje), bei paaiškina susitarimus, kada ir kaip vaikai gali ja naudotis;

9.5. ugdo (formuoja) socialinius įgūdžius:

9.5.1. ugdo (formuoja) socialinius įgūdžius, padėdami grupės vaikams suprasti socialinio elgesio normas, susitarimus, ribas. Moko, kaip tinkamais būdais reikšti savo norą bendrauti su aplinkiniais. Organizuoja grupines veiklas, kurios skatintų bendradarbiavimą, tarpusavio pagalbą ir teigiamą bendravimą (komandiniai žaidimai, projektai, diskusijos ir kt.). Pateikia aiškius elgesio pavyzdžius ir modelius, kaip tinkamai elgtis tam tikrose situacijose;

9.5.2. ugdo vaikų emocinius įgūdžius, empatiją. Moko atpažinti savo ir kitų jausmus (veido išraiškos ir kt.);

9.5.3. formuoja vaikų komunikacijos įgūdžius (pokalbio palaikymas, užbaigimas, pašnekovo išklausa, tinkamo konflikto sprendimo būdo pasirinkimas ir kt.);

9.5.4. skatina vaikų atvirą ir pagarbų bendravimą ir tarpusavio supratimą. Teikia teigiamą grįžtamąjį ryšį ir padeda vaikams suvokti jų elgesio pasekmes;

9.6. pritaiko ugdymo(si) aplinką:

9.6.1. pritaiko ugdymo(si) aplinką, leidžiančią užtikrinti vaiko poreikius. Sudaro galimybę pasirinkti ugdymosi formą (darbas grupėje, individualus darbas ir pan.);

9.6.2. atsižvelgdami į vaikų poreikius, suteikia galimybę grupės vaikams savo nuožiūra pasirinkti susikaupimo erdvę (užduotį atlikti sėdint prie stalo, ant grindų/sėdmaišio ar trumpam atsitraukiant ir kt.);

9.7. bendradarbiauja su vaikais žaisdami įvairius žaidimus;

9.7.1. organizuoja susitikimus su Vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais), kartu su Mokyklos (Darželio) švietimo pagalbos specialistais numato bendrus tikslus dėl ugdymo prieinamumo ir kokybės įgyvendinimo, reaguodami į Vaiko konteksto neatitinkančio elgesio atvejus bei iškilusius iššūkius, kurie leistų užtikrinti Vaiko, Mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų gerovę tiek Mokykloje, tiek namuose;

9.7.2. pagal poreikį organizuoja (kviečia specialistus, lektorius) grupės vaikų tėvams (globėjams, rūpintojams) mokymus, seminarus elgesio ir emocijų sutrikimų, efektyvių pagalbos būdų Vaikui teikimo tema.

IV SKYRIUS

PAGALBOS TEIKIMAS INDIVIDUALIU LYGMENIU

10. Teikdami Vaikui pagalbą individualiu lygmeniu, mokytojas, švietimo pagalbos specialistai:

10.1. siekdami atliepti Vaiko poreikius, kuria pasitikėjimu grįstą santykį su vaiku;

10.2. pritaiko ugdymo turinį, atsižvelgdami į PPT rekomendacijas ir į individualius Vaiko gebėjimus bei nustatyto sutrikimo specifiką (ugdymo(si) medžiagą pateikia įvairiais būdais (vaizdiniu, garsiniu ir kt.), įtraukdami Vaiką į veiklas atsižvelgia į jo pomėgius, naudoja vizualines užuominas ugdymo procese.

10.3. struktūruoja Vaiko dienotvarkę, numatydami ir taikydami individualius Vaiko poreikius atitinkančius metodus, būdus ir priemones;

10.4. atsižvelgdami į sutrikimo raiškos pobūdį ir Vaiko poreikius, sudaro sąlygas ugdomosios veiklos metu daryti fizinio aktyvumo pertraukas, suteikia galimybę Vaikui nusiraminti, naudoti specialiąsias, sensorines.

10.5. numato ir taiko Vaikui skatinimo sistemą.

11. Mokyklos vaiko gerovės komisija:

11.1. ne rečiau kaip du kartus per pusmetį peržiūri IPP planą ir aptaria su Mokyklos (Darželio) švietimo pagalbos specialistais, mokytojais, vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais) programos, Vaiko elgesio ir emocinės savijautos dinamiką bei teikia siūlymus dėl naujų trūkstamų socialinių įgūdžių ugdymo, nusiramavimo bei savireguliacijos būdų mokymo ir strategijų taikymo, kartu su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais) pagal poreikį atnaujiną sudarytą IPP, kuris atitiktų vaiko poreikius.

11.2. per mokslo metus ne mažiau nei du kartus aptaria IPP įgyvendinimo rezultatus, peržiūri ir atnaujiną atsakomybes už IPP plano įgyvendinimą bei iškelia naujus tikslus.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Mokykla, organizuodama Vaikų ugdymą, bendradarbiauja ir konsultuojasi su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, Meilės Lukšienės švietimo centro PPT padaliniu, regioniniu specialiojo ugdymo centru, Lietuvos įtraukties švietime centru, „Diemedžio“ ugdymo centru, tėvų asociacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, viešojo ir privataus sektoriaus įstaigomis, teikiančiomis pagalbą Vaikams.

13. Organizuojant Vaikų ugdymą, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, duomenų valdytojų patvirtintais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų tvarkymą ir teisinę apsaugą. Asmens duomenų tvarkymo tikslas – Mokinių ugdymo organizavimo procedūrų užtikrinimas. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos duomenų valdytojų, į kuriuos kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka, vadovaujantis Bendroju duomenų apsaugos reglamentu.

14. Dokumentai saugomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymu ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatyta tvarka.

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio
ugdymo organizavimo rekomendacijų
vaikams, kuriems nustatytas elgesio ar
(ir) emocijų sutrikimas
1 priedas

VAIKŲ ELGESIO IR SAVIJAUTOS STEBĖJIMO UŽRAŠINĖ
(MOKYTOJOMS)

Vaiko vardas, pavardė _____

Stebėjimo data, laikas, vieta, stebėtojo vardas, pavardė	Priežastys, įtakojančios vaiko netinkamą elgesį	Kaip pasireiškė vaiko netinkamas elgesys? Kiek laiko truko?	Aplinkinių reakcija į vaiko netinkamą elgesį	Jūsų pagalbos veiksmai situacijos atveju metu	Jūsų pagalbos veiksmai elgesio korekcijai

*Adaptuota remiantis sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus rekomendacijomis

Mokytojų, specialistų vardas, pavardė, parašas:

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio
ugdymo organizavimo rekomendacijų
vaikams, kuriems nustatytas elgesio ar
(ir) emocijų sutrikimas
2 priedas

VAIKŲ ELGESIO IR SAVIJAUTOS STEBĖJIMO UŽRAŠINĖ
(MOKINIO PADĖJĖJOMS)

Vaiko vardas, pavardė _____

Stebėjimo data, laikas, vieta, stebėtojo vardas, pavardė	Priežastys, įtakančios vaiko netinkamą elgesį	Kaip pasireiškė vaiko netinkamas elgesys? Kiek laiko truko?	Aplinkinių reakcija į vaiko netinkamą elgesį ir savijautą	Jūsų pagalbos žingsniai situacijos atvejo metu

*Adaptuota remiantis sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus rekomendacijomis

Mokinio padėjėjos vardas, pavardė, parašai: